

NIXON-FROST

de
PETER MORGAN
direcció
ÀLEX RIGOLA

NIXON I EL CAS WATERGATE

Richard Milhouse Nixon (1913-1994), va iniciar la seva carrera al partit republicà recolzant el senador McCarthy en la seva croada anticomunista. Va ser vicepresident dels Estats Units amb Eisenhower (1952-1960) i es va presentar a les eleccions presidencials de 1960 enfrontat a Kennedy. Va perdre per un estret marge i poc després, el 1962, es va presentar com a Governador per l'estat de Califòrnia i tampoc ho va aconseguir. En aquell moment va semblar que la seva vida política s'havia acabat per sempre.

Però després d'uns anys d'inactivitat política es va presentar a les primàries republicanes i va derrotar els altres dos candidats (Ronald Reagan i Nelson Rockefeller). A finals de 1968 va guanyar les eleccions presidencials promentent una "pau amb honor" al Vietnam. El seu primer mandat va acabar amb una major distensió en les relacions amb la URSS i

la Xina Popular, però amb tensió interior, sobretot amb el poder legislatiu, majoritàriament demòcrata, en desacord amb les reformes de concentració de poder en el càrrec presidencial que ell mateix havia iniciat. Tenia, però, el suport i la popularitat suficient per encarar amb seguretat la reelecció.

Va ser aleshores quan, la nit del 17 de juny de 1972, cinc individus (Bernard Barker, Virgilio González, Eugenio Martínez, James W. McCord, Jr., i Frank Sturgis) van ser detinguts a la seu del comitè electoral del partit demòcrata de Washington situada a l'hotel Watergate. Pretenien instal·lar micròfons i càmeres per efectuar escoltes clandestines. Tots eren agents de la CIA i estaven vinculats al Comitè de Reecció de Nixon. Nixon es va encarregar personalment d'encobrir-ho. L'assumpte, en aquell moment, no va tenir més conseqüències. A les eleccions de novembre el

president va ser reelegit i el ministeri públic va acusar només els cinc homes detinguts i ho va fer únicament d'assalt al comitè del partit demòcrata.

Però dos periodistes del Washington Post, Carl Bernstein i Bob Woodward, no en tenien prou i, amb l'ajuda d'un informador anomenat *Deep Throat* (*Gola Profunda*) –la identitat de la qual no va ser revelada fins trenta-tres anys després de l'escàndol–, van investigar fins desenredar un assumpte que semblava apuntar directament a la Casa Blanca.

En sortir a la llum les acusacions, de seguida es va encarregar a la justícia que ho investigués i, posteriorment, a una comissió d'investigació senatorial que va retransmetre les seves sessions per la televisió nord-americana el maig de 1973.

La comissió va arribar a la conclusió que algunes persones properes a Richard Nixon eren culpables dels fets esdevinguts a l'hotel Watergate. Finalment es va revelar (i es va difondre a la premsa) que Nixon havia mentit amb la finalitat d'ocultar la seva participació en l'escàndol.

Així mateix, havia intentat sostreure a la investigació les cintes magnètiques que contenien els enregistraments de totes les converses que van tenir lloc al Despatx Oval.

El març de 1974, el Gran Jurat Federal va considerar el president copartícep de conspiració per obstreir l'acció de la justícia en la investigació de l'escàndol Watergate. I el procurador general va començar a exercir pressió legal per obtenir els enregistraments de la Casa Blanca que encara no s'havien lliurat. Al mateix temps, començava la investigació per procedir a un *impeachment* (judici polític formal contra el president o algun alt funcionari del govern) que podia acabar amb la destitució del president. Richard Nixon va preferir dimidir i abandonar les seves funcions el 9 d'agost de 1974, abans d'acabar el procés.

Gerald Ford, que havia estat nomenat vicepresident l'any anterior en substitució d'Spiro Agnew, obligat a renunciar al càrrec per resultar culpable de soborn, el va succeir immediatament i va indultar Nixon, aturant d'aquesta manera tot el procés contra l'expresident. ■

UN MATEIX TEXT PER A DOS ESPECTACLES TEATRALS pau carrió

El text de *Nixon-Frost* proposa un canvi constant d'espais, d'una banda a l'altra dels continents, de despatxos a hotels, d'avions a restaurants, d'una conferència a una casa a prop del mar... Un text en el qual les escenes s'encavalquen en un llenguatge prò-

xim al de l'audiovisual, al món de la televisió i del cinema. De fet, quan es van realitzar les entrevistes Nixon-Frost, aquest món, el de la televisió, consolidava el seu poder cultural, polític i comercial a la societat occidental. El text també ens parla de la televisió

i del llenguatge televisiu, del que es veu a la pantalla i del que hi ha darrera. Ens va semblar una idea atractiva per començar a treballar.

En el procés d'experimentació escènica previ vam descobrir que l'obra ens permetia jugar dos jocs diferents.

L'un, el de referir els espais de manera realista. És a dir: situar els personatges en un avió si l'escena passa en un avió. Com si els veiéssim a la pantalla sense veure els trucs escènics o televisius, els trucs del plató. Lliscar per la història com si es tractés d'una narració cinematogràfica feta des dels recursos teatrals. Un espai escènic realista.

I l'altre, treballar amb un espai neutre on, a través dels trucs i els jocs de l'audiovisual, del teatre i de la televisió... poguéssim fer circular tota la història per un únic espai escènic, un espai conceptual, una mena de plató poliva-

lent. Que alhora resultava un espai intensament teatral on s'ensenyava el joc i la trampa.

Eren dues línies de treball diferents, però la tria ens resultava impossible! Eren com les dues cares d'una mateixa moneda, els dos costats de la pantalla. Potser era aquesta la manera d'afrontar-ho. Realitzar les dues versions. De manera independent i paral·lela alhora. Amb els mateixos actors i el mateix text però treballant-les cada una des de la seva pròpia naturalesa, amb un treball audiovisual diferenciat –de fet, amb dos realitzadors diferents i amb dues bandes sonores també diferents.

I desitjàvem que aquells que volguessin, poguessin participar en el nostre joc. Es pot triar veure una versió o l'altra, perquè cada una és autònoma. O, si es vol, totes dues, i contrastar dues maneres diferents d'encarar un espectacle que potser també formen les dues meitats d'una sola esfera. ■

Pau Carrió ha estat ajudant de direcció dels muntatges *Nixon-Frost* i *Nixon-Frost (unplugged escènic)*.

EL PODER A LES PANTALLES

jean-jacques wunenburger

Els estudis i els platós s'han convertit en llocs i instruments de poder eficaços, i han fet de la televisió un component essencial del polític de les nostres societats. Sens dubte, la televisió ha estat decisiva en el contemporani lent ascens d'un 'quart poder', el periodístic, al costat de les instàncies estrictament polítiques que són el poder legislatiu, l'executiu i el judicial. Finalment,

a aquests últims els influeix, en l'exercici de les seves atribucions, la manera com la premsa i sobretot la premsa televisiva els mostren, els tracten, els comenten, els critiquen. Per això, la televisió s'ha convertit en l'aliat principal de l'ocupació del poder.

Per la seva excepcional audiència i la seva funció de consagració simbòlica

de les grandeses socials, una cadena de televisió esdevé el mitjà privilegiat per a un responsable polític que espera higienitzar la seva representació assegurant-se la imatge que ofereixen d'ell mateix, de les seves paraules, fets i gestos o decisions. Tot home públic actualment ha de concedir la prioritat de les seves activitats de comunicació a la ràdio i, sobretot, a la televisió, perquè constitueixen les maneres més eficaces de relació i les més valorades pels seus conciutadans. En canvi, la televisió imposa a la classe política les seves necessitats, esperes, normes, urgències, ritus. El periodista de televisió es converteix en el lloc de trànsit obligat per a qualsevol responsable públic, perquè acaba condicionant-ne l'actuació i legitimant-ne la funció. La vida pública d'un estat s'ajusta cada vegada més a les exigències de l'audiovisual: rodes de premsa, entrevistes, declaracions públiques... ja no es conceben sense la proximitat d'un micròfon i, sobretot, sense la presència d'una càmera. La màxima preocupació d'un polític o d'un responsable de prendre decisions se centra, abans de res, en com el tractarà la televisió, com el mostrarà, com el posarà en escena. Quantes decisions de la vida política es prenen funció dels horaris dels telenotícies que podran transmetre en temps real la primícia d'un contingut? Es crea així una veritable obsessió popular, com si la televisió es convertís en l'escenari on s'hagués d'exercir, gairebé exclusivament, el poder. El poder abandona així els palaus i les avantcambres per obsessionar-se per l'ull dels projectors i de les càmeres.

No deixa de ser sorprenent com els periodistes, sobretot els de televisió, han adquirit una influència excepcional, ja que s'han tornat d'alguna manera els

intèrprets del poder. Certament, els vincles entre periodisme i televisió són complexos i diversos, i no només als estats autoritaris o totalitaris on la televisió pot convertir-se en un ajudant servil del poder. En aquests estats, els periodistes, condemnats a la informació oficial, només poden llegir de manera hieràrquica i monòtona la versió censurada de fets, quan no es transformen en criats d'una propaganda d'estat. I en canvi, als països democràtics s'ha desenvolupat un estil on es veu els periodistes posant en qüestió, o fins i tot en problemes, els responsables polítics. La omnipotència consagrada de la televisió ha fet néixer així una nova espècie de periodista encaminat a produir un espectacle polític en nom d'un dret o d'un deure de llibertat crítica. El responsable polític es veu així subjecte a una bateria de preguntes, desafiat, acorralat, lleugerament interromput més enllà de les normes de la cortesia i del respecte, o fins i tot dels límits de la conveniència. Sota la coartada de la recerca de la veritat o de la transparència, es multipliquen les emissions d'investigació i de revelació, de xerrades o debats que de vegades es fan per posar l'interlocutor en contradicció o en un compromís. La televisió confereix així al periodista una suposada audàcia, o fins i tot una agressivitat per fer destacable el debat, però que de vegades acaben per afeblir o fins i tot ridiculitzar la política. Transformant-se en fiscal, en jutge o en justicier, el periodista condueix a la dansa, a la recerca del sensacionalisme o d'una polèmica destinada a superar un interlocutor que s'ha convertit en adversari.

Si l'espectacle està constantment assegurat, els valors del debat democràtic o el respecte per les funcions es veuen així assegurades? S'ha de témer que la

televisió generi una mena de tribunal perpetu o un espai de confrontació permanent només pel plaer d'obtenir audiència. El periodisme audiovisual explota, a més a més, una estranya ambivalència. D'una banda es veu investit d'una tasca d'investigació que li dóna accés a les relliscades de la vida pública, es converteix en testimoni de "petites frases" o d'escenes privades que abasteixen la seva tasca de publicista. Però per altra banda, posseïdor de secrets o d'imatges eventualment comprometedores, pot guardar-s'ho a la reserva i fer declarar els seus convidats, convertint-los així en ostantges. El periodista es torna doblement necessari per als protagonistes de la vida pública, perquè el necessiten per a les seves estratègies d'expressió i de comunicació i perquè temen la seva capacitat d'empenyar si revelen possibles debilitats o "negocis". S'estableixen per tant connivències malsanes entre la societat politico-econòmica i el mitjà de les estrelles de la informació que contribueixen a afeblir o a reforçar el poder dels uns sobre els altres.

La qüestió decisiva consisteix, malgrat tot, en saber de quina legitimitat disposa el periodista que s'investeix d'aquesta missió d'informació dramatitzada, d'in-

terrogatori o pugilat. Certament, tant la televisió com la premsa en general reivindiquen una funció de mediació social, interposant-se així entre els homes de poder i els seus mandataris. Però la missió d'informació, sobretot sota l'ull de les càmeres, es transforma sovint cruament en consciència pseudo-virtuosa, i el periodista s'investeix d'una autoritat moral superior que ell s'assigna sense complexos. Aquesta capacitat d'enfrontament reivindicada pel quart poder no acaba amb freqüència per instaurar, en política i en la relació directa entre el poble i els seus representants, una mena de potència tutelar, condescendent, que desvirtua la informació més que servir-la? Aquesta prerrogativa, alimentada a consciència, alliberada sovint de qualsevol escrúpol, no sembla sovint usurpada quan se sap que el propi periodista es troba en situació d'immunitat moral i política?

La imatge no destil·la en absolut la veritat dels homes. Però el gust excessiu per la posada en escena de les opinions per mitjà de la imatge corre el risc de saturar l'esfera de la informació d'efectes de veritat, que són justificats més pel gust de la provocació de l'animador de televisió que pel desig raonat de l'assumpte públic. ■

Fragments de *L'homme à l'âge de la télévision*. PUF, París, 2000.